

INSTYTUT EKONOMIKI ROLNICTWA
i GOSPODARKI ŻYWNOŚCIOWEJ
– PAŃSTWOWY INSTYTUT BADAWCZY

AGENCJA
RYNKU ROLNEGO

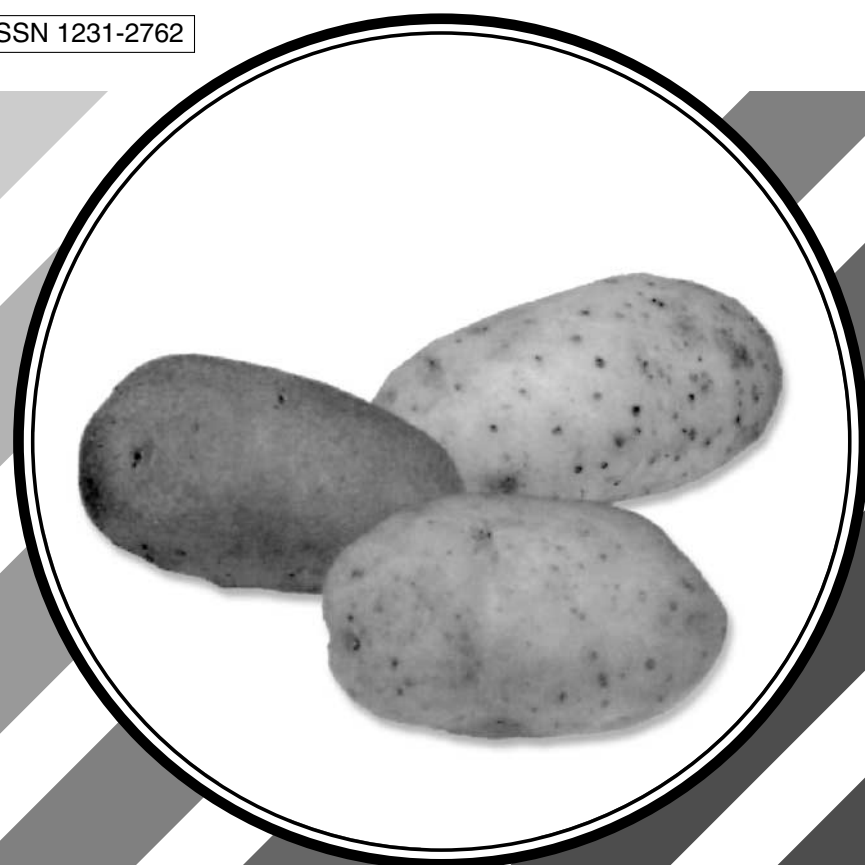
MINISTERSTWO ROLNICTWA i ROZWOJU WSI

NR
27

RYNEK ZIEMNIAKA

stan i perspektywy

ISSN 1231-2762

**ANALIZY
RYNKOWE**

MAJ 2005

Spis treści

REASUMPCJA

- I. Uwarunkowania makroekonomiczne
- II. Rynek ziemniaków w Europie – *J. Rembeza*
- III. Produkcja ziemniaków w Polsce – *W. Dzwonkowski, J. Chotkowski*
- IV. Popyt na ziemniaki – *W. Dzwonkowski, I. Szczepaniak, E. Rosiak, E. Bochińska*
- V. Handel zagraniczny ziemniakami i ich przetworami – *W. Dzwonkowski*
- VI. Ceny ziemniaków i ich przetworów – *W. Dzwonkowski*

**Przy publikowaniu fragmentów analizy oraz informacji i danych liczbowych
prosimy o podanie źródła.**

Analizę przygotowano w Zakładzie Badań Rynkowych IERiGŻ – PIB
Świętokrzyska 20, 00-950 Warszawa
Kierownik Zakładu – prof. dr hab. Jan Małkowski, tel: (0·prefiks·22) 827-36-64

AUTORZY:

mgr Wiesław Dzwonkowski

• IERiGŻ – PIB • Warszawa
Tel.: (0·prefiks·22) 50-54-616

mgr Iwona Szczepaniak

• IERiGŻ – PIB • Warszawa
Tel.: (0·prefiks·22) 50-54-770

dr Ewa Rosiak

• IERiGŻ – PIB • Warszawa
Tel.: (0·prefiks·22) 50-54-595

dr Jacek Chotkowski

• IHAR • Bonin k. Koszalina
Tel.: (0·prefiks·94) 342-30-31 wew. 233

dr hab. Jerzy Rembeza

• IHAR • Bonin k. Koszalina
Tel.: (0·prefiks·94) 342-30-31 wew. 232

mgr Ewa Bochińska

• ARR • Warszawa
Tel.: (0·prefiks·22) 661-78-74

Analizę zrecenzowała i zatwierdziła w dniu 26.04.2005 r. Rada Rolniczych Analiz Ekonomicznych w składzie:
Zdzisław Adamczyk, Tadeusz Chrościcki, Jan Małkowski, Bożena Nowicka, Roman Urban (wiceprzewodniczący),
Zdzisława Wiśniowska-Antonik, Maria Zwolińska (przewodnicząca).
Kolejna analiza wydana będzie w listopadzie 2005 r.

REASUMPCJA

Unia Europejska stanowi największy na świecie regionalny rynek ziemniaków. Jej udział w światowej powierzchni uprawy ziemniaków wynosi około 12%, natomiast w światowych zbiorach 20%. W UE około 70% zbiorów ziemniaków przypada na kraje UE-15, a 30% na kraje, które przystąpiły do Unii w 2004 r.

W 2004 r. w UE-15 powierzchnia uprawy ziemniaków zwiększyła się o ok. 2% do 1267 tys. ha, natomiast w nowych krajach członkowskich, za sprawą ograniczenia produkcji w Polsce, powierzchnia uprawy spadła z 1040 tys. ha w 2003 r. do 972 tys. ha w 2004 r. Według ostatnich ocen zbiory ziemniaków w krajach UE-15 wyniosły w 2004 r. ok. 46,7 mln ton, co oznacza wzrost o prawie 14% w stosunku do poprzedniego roku, natomiast w 10 nowych krajach członkowskich 18,5 mln ton, czyli o około 2% więcej.

W 2004 r. powierzchnia uprawy ziemniaków w Polsce wyniosła 713 tys. ha, wobec 766 tys. ha w 2003 r. Od początku lat dziewięćdziesiątych obniżyła się ona o ponad 1 mln ha.

Udział ziemniaków w strukturze zasiewów wyniósł 6,3 %. W 2004 r. plony ziemniaków wyniosły 196 dt/ha i były o 17 dt/ha wyższe od plonów w 2003 r. Zbiory ukształtowały się na poziomie 14,0 mln ton i były o 0,3 mln ton większe aniżeli w roku poprzednim.

W pierwszej połowie sezonu 2004/05 ceny ziemniaków kształtowały się na niższym o 3-5% poziomie niż przed rokiem. Natomiast w I kwartale 2005 r. ceny były wyższe niż w I kwartale ubiegłego roku średnio o 13%. Wysoki poziom cen ziemniaków na targowiskach może utrzymać się do końca bieżącego sezonu. Prawdopodobnie średnie ceny ziemniaków na targowiskach w sezonie 2004/05 wyniosą ok. 434 zł/t i będą o 4% wyższe niż w sezonie 2003/04.

Ceny skupu ziemniaków, podobnie jak w przypadku cen ziemniaków na targowiskach, początkowo niższe, w dalszej części sezonu wzrosły powyżej poziomu z poprzedniego sezonu. Przeciętnie w skali całego sezonu 2004/05 ceny skupu będą jednak nieznacznie niższe niż w sezonie

poprzednim i mogą one wynieść ok. 235 zł/t, wobec 246 zł/t w sezonie 2003/04.

Przemysłowy przerób ziemniaków na skrobię w kampanii 2004/05 był niższy niż w poprzednim sezonie o ponad 22% i wyniósł blisko 0,8 mln ton. Był to wynik mniejszego kontyngentu produkcji skrobi przyznanego Polsce w pierwszym sezonie po wejściu do UE, który wynosił niespełna 145 tys. ton. Przerób na susze był zbliżony do poziomu w poprzednim sezonie, a przerób na spirytus nieco wyższy. Powróciła wzrostowa tendencja przerobu ziemniaków na pozostałe przetwory spożywcze, choć tempo jego wzrostu nie było już tak wysokie jak w poprzednich latach.

W 2004 r. poprawiła się sytuacja finansowa przemysłu ziemniaczanego. Zwiększyła się opłacalność produkcji, zmniejszyły się trudności z jej zbytem. Zdecydowana większość zakładów spełnia wymagane standardy. Unijny system regulacji tego rynku oraz wsparcie sektora pozwolą utrzymać w następnych latach dobrą kondycję zakładów produkujących skrobię.

Tabela 1

Bilans ziemniaków (tys. ton)

Wyszczególnienie	1999/00	2000/01	2001/02	2002/03	2003/04	2004/05 szacunek	2005/06 prognoza
Zbiory	19927	24232	19379	15524	13731	13999	12900
Import	131	40	71	30	36	41	40
Razem do dyspozycji	20058	24232	19379	15554	13767	14040	12940
Zużycie w gospodarstwach	14609	17103	13118	9974	8437	8947	7990
- sadzenie	2800	2795	2050	1915	1775	1670	1590
- spasanie	9179	11638	8415	5459	4082	4727	3870
- samozaopatrzenie	2630	2670	2653	2600	2580	2550	2530
Sprzedaż razem	2969	3739	3331	3763	3740	3543	3550
- na konsumpcję	2000	2000	1907	1928	1890	1870	1850
- na zaopatrzenie przemysłu*	908	1655	1405	1695	1741	1637	1600
- na eksport	61	84	19	140	109	36	100
Ubytki i straty	2480	3390	2930	1817	1590	1550	1400

*ziemniaki zużyte przez przemysł, bez względu na przeznaczenie

Źródło: Dane GUS

Mimo wieloletniego trendu spadkowego, konsumpcja ziemniaków w Polsce nadal jest wysoka. W sezonie 2004/05 ich spożycie wynosi ok. 129 kg/osobę, z czego ok. 90% stanowią ziemniaki w formie nieprzetworzonej. W poszerzonej Wspólnocie spożycie ziemniaków w Polsce, za wyjątkiem Łotwy, jest najwyższe.

W sezonie 2004/05 nastąpiło pogorszenie bilansu handlu zagranicznego ziemniakami i ich przetworami. Na skutek zniesienia obciążeń celnych w obrotach między Polską a krajami członkowskimi w pierwszych miesiącach naszego członkostwa w UE zwiększył się istotnie import przetworów ziemniaczanych, a zwłaszcza produktów skrobiowych. Zwiększył się również eksport przetworów ziemniaczanych, ale ska-

ła wzrostu była dużo niższa niż importu, niższe też były średnie ceny otrzymywane w eksporcie tych produktów. Obniżył się natomiast wywóz ziemniaków nieprzetworzonych.

Wydatki na import w sezonie 2004/05 wzrosły o ok. 37 mln EUR do ok. 95 mln EUR, natomiast wpływy z eksportu wzrosły o ok. 3,5 mln EUR do 112 mln EUR. Przewiduje się, że nadwyżka eksportu nad importem w sezonie 2004/05 wyniesie ok. 17 mln EUR, wobec 50,5 mln EUR w sezonie 2003/04.

W 2005 r. powierzchnia uprawy ziemniaków ponownie zostanie zmniejszona, o ok. 5%, gdyż ich produkcja w skali całego kraju wciąż jest dużo wyższa od zapotrzebowania rynku oraz potrzeb konsumpcyjnych.

Po akcesji większość innych upraw jest objęta szerszym wsparciem finansowym, co stanowi dodatkowy bodziec do dalszego ograniczania areалу uprawy ziemniaków na rzecz zbóż, strączkowych czy oleistych. Spadek areалу uprawy ponownie będzie miał miejsce w rejonach charakteryzujących się wysokim udziałem ziemniaków w strukturze zasiewów. W perspektywie kilku lat powierzchnia uprawianych ziemniaków w Polsce będzie się dalej obniżać, ale tempo tego spadku będzie maleć.

W 2005 r., jeżeli warunki dla wegetacji ziemniaków nie będą odbiegały od przeciętnych, plony ukształtują się na poziomie ok. 190 dt/ha. Ich zbiory mogą wynieść ok. 12,9 mln ton i być o ok. 8% mniejsze niż w roku ubiegłym.

SUMMARY

Accounting for about 12% of world potato area and 20% of world crops, the EU is considered the largest potato market in the world. In the enlarged Community (EU-25) old member countries contribute 70% of potato crops, while remaining part of the crops comes from the newcomers.

In 2004 potato area in the EU-15 was 2% up from the previous year and reached 1267 thousand ha. On the other hand reflecting reduction in plantings in Poland potato area in the new member states declined from 1040 thousand ha in 2003 to ca 972 thousand ha in 2004. According to the latest estimates potato crops in the EU-15 totalled about 46,7 million tons (14% up from 2003) and 18,5 million tons (2% up) in the new member states.

In 2004 potato area in Poland totalled 713 thousand ha versus 766 thousand ha in 2003. Since the beginning of the 90's potato area have declined by over 1 million ha. Presently potatoes account for 6,3% of arable land. Potato yield amounted to 196 dt/ha, i.e. 17 dt/ha up from 2003. Potato crops were 0,3 million tons up from the previous year and amounted to 14,0 million tons.

Potato prices on open-air markets in the first half of the 2004/05 season were 3-5% down from the relevant period of the previous season and in the first quarter of 2005 the prices increased by 13%. High level of the prices is expected to remain by the end of the current season. In the whole 2004/05 season potato prices on open-air markets are forecast some 4% up from the previous season at 434 PLN/t.

Procurement prices of potatoes, similarly to the prices observed on open-air markets, at the beginning of the 2004/05 season were lower than a year ago. Later on in the season the prices firmed above the level observed in the previous season. Nevertheless average for the whole season is forecast at 235 PLN/t versus 246 PLN/t in the previous season.

Industrial processing for starch in the 2004/05 campaign was 22% down from the previous season and totalled close to 0,8 million tons. The decline reflects production ceiling for starch, which was lowered to 145 thousand tons after Polish accession. The processing for dried potatoes reminded close to the level observed last season, while the processing for

ethanol slightly increased. Although the growth rate was lower than previously, an upward tendency in of potato processing for other food products has recovered.

There was certain improvement in the financial standing of potato industry in 2004. The profitability of production increased. The problems with were gradually phased out. Great majority of potato processors is in line with EU standards. The EU starch market regime and the level of support will allow starch processors to remain in reasonable situation also in the next years.

Despite a long term downward trend, potato consumption in Poland still reminds at a high level. Per capita potato consumption in the 2004/05 season is estimated at 129 kg, of which ware potatoes account for 90%. With exception of Latvia potato consumption in Poland in the highest in the EU-15.

In the 2004/05 the balance of foreign trade in potatoes and potato products declined. Reflecting abolishment of border barriers within the EU-25, imports of potato products

Table 1

Potato balance sheet ('000 tons)

Item	1999/00	2000/01	2001/02	2002/03	2003/04	2004/05 estimation	2005/06 forecast
Crops	19927	24232	19379	15524	13731	13999	12900
Imports	131	40	71	30	36	41	40
Total supplies	20058	24232	19379	15554	13767	14040	12940
On-farm use	14609	17103	13118	9974	8437	8947	7990
- seeds	2800	2795	2050	1915	1775	1670	1590
- feed	9179	11638	8415	5459	4082	4727	3870
- self-provision	2630	2670	2653	2600	2580	2550	2530
Market sales	2969	3739	3331	3763	3740	3543	3550
- ware potatoes	2000	2000	1907	1928	1890	1870	1850
- processing potatoes*	908	1655	1405	1695	1741	1637	1600
- exports	61	84	19	140	109	36	100
Wastes and losses	2480	3390	2930	1817	1590	1550	1400

* potatoes processed in the industry irrespectively of the purpose

Source: CSO (up to 2003/04) and IAFE estimates and forecast (2004/05 and 2005/06)

(particularly starch products) rapidly increased. Exports of potato products also increased but at a lower rate. The export prices received by Polish exporters of potato products declined. On the other hand ware potato export declined.

The expenditure on imports in the 2004/05 season increased by about 37 million EUR to 95 million EUR, while the revenue on exports increased by 3,5 million EUR to 112

million EUR. The positive balance of trade in potatoes and potato products in the 2004/05 season is estimated at about 17 million EUR versus 50,5 million UE in 2003/04.

Potato area in 2005 is expected to shrink by consequent 5%, because their production still significantly exceeds the market capacity and the consumption needs. Majority of other crops after the accession is covered with a wider scope of financial sup-

port than potatoes are. Therefore it would contribute to further reduction of potato area in favour of cereals, legumes or oilseeds. The reduction would concern the regions with large share of potatoes in the crop rotation. In medium run potato area in Poland is forecast to decline at a diminishing rate. Assuming average weather conditions, potato yields in 2005 are forecast at 190 dt/ha. Production then would total about 12,9 million tons, i.e. 8% down from 2004.

W serii Analizy Rynkowe w najbliższym czasie ukazać się:

1. Handel zagraniczny produktami rolno-spożywczymi /21/ • maj 2005,
2. Rynek mięsa /28/ • maj 2005,
3. Rynek cukru /27/ • czerwiec 2005,
4. Rynek zbóż /28/ • czerwiec 2005,
5. Rynek rzepaku /27/ • czerwiec 2005,
6. Rynek owoców i warzyw /26/ • czerwiec 2005,
7. Rynek ziemi rolniczej /9/ • wrzesień 2005,
8. Rynek środków produkcji i usług dla rolnictwa /28/ • wrzesień 2005,
9. Rynek pasz /18/ • październik 2005,
10. Rynek mleka /29/ • październik 2005,
11. Rynek drobiu i jaj /28/ • październik 2005,
12. Rynek ziemniaka /28/ • listopad 2005,
13. Popyt na żywność /6/ • grudzień 2005,
14. Rynek ryb /4/ • grudzień 2005.

Prenumerata Analizy (2 zeszyty) w 2005 roku wynosi 40 zł.
Zamówienia z podaniem tytułu i ilości egzemplarzy prosimy kierować do Działu Wydawnictw
Instytutu Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – Państwowego Instytutu Badawczego,
ul. Świętokrzyska 20, skr. poczt. 984, 00-950 Warszawa. Tel. (0-prefiks·22) 50-54-685, faks 827-19-60
e-mail: dw@ierigz.waw.pl <http://www.ierigz.waw.pl>
